

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Освітня програма «Мистецтвознавство та експертиза культурних цінностей»

Назва дисципліни	<i>Особливості розвитку театральної декораційного мистецтва в Україні кінця XIX - XX ст.</i>
Рівень вищої освіти	Перший (освітньо-науковий) рівень (бакалавр)
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво, реставрація
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма «Мистецтвознавство та експертиза культурних цінностей»
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	Українська
Кількість ЄКТС кредитів	4
Структура дисципліни	Лекції – 24 год. Семінарські – 16 год. Модульний контроль – 8 год. Самостійна робота – 56 год.
Форма підсумкового контролю	Залік
Графік вивчення дисципліни	2 курс, 3 семестр
Програмні компетентності	Загальні компетентності ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Спеціальні компетентності. СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища. СК 6. Здатність демонструвати достатньо високий рівень експертної майстерності та спроможність до її вдосконалення через застосування відповідних практичних і лабораторних методик. СК 11. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче

	дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. СК 15. Володіння методами мистецтвознавчого аналізу та експертизи, атрибуції, класифікації мистецьких об'єктів та пам'яток культури. СК 16. Здатність до здійснення мистецтвознавчих досліджень.
Програмні результати навчання	ПРН 1. Ґрунтовні знання з історії образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та реставрації, мистецтвознавчої експертизи, основ законодавства у галузі культури і мистецтв. ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел. ПРН 7. Володіння методами опрацювання мистецтвознавчої літератури, узагальнення та аналізу мистецького матеріалу з дотриманням норм академічної доброчесності, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах. ПРН 8. Володіння понятійно-категоріальним апаратом та використання фахової термінології мистецтвознавства, застосування їх при проведенні наукових студій та публікації результатів дослідження.
Анотація (зміст) дисципліни	1. Анотація. Театрально-декораційне мистецтво в Україні, що бере свій початок у XIX ст., є важливою складовою частиною художнього процесу і мистецької освіти. Не випадково, що більшість театральних художників отримали освіту у мистецьких закладах. Проблеми розвитку різних типів облаштування вистави зосереджені у тріаді понять «театрально-декораційне мистецтво», «сценографія», «театральний костюм». Усі вони стали провідними маркерами у розвитку вітчизняного театру XX – початку XXI ст. У складному художньому синтезі театального середовища декорації, сценографія і костюм виконують низку важливих функцій, забезпечують образну архітектуру і ландшафт вистави. Через костюм і сценографію глядач сприймає дійсність і середовище дійства. На сьогодні театральний стрій залишається найменш дослідженим у цій царині. За час поступу українського професійного театру, сценічний костюм сформував доволі розгалужену морфологію груп, стилістику формотворення і змістів, став об'єктом колекціонування і збереження. Сьогодні важливо вивчати і розуміти театрально-декораційне мистецтво як узагальнений концепт багатьох компонентів. Театральний костюм, зокрема, може бути розглянутий, як матеріальний й духовний образ, що має власну образотворчість і філософію. Без сумніву цей художній образ набуває повноти своїх характеристик лише внаслідок входження у театральний простір і, навпаки, втрачає чимало художніх параметрів у

випадку втрати свого питомого середовища.

2. Зміст дисципліни за модулями, темами.

Змістовий модуль 1.

УКРАЇНСЬКЕ ТЕАТРАЛЬНО-ДЕКОРАЦІЙНЕ МИСТЕЦТВО (КІНЕЦЬ XIX–XX СТ.)

Тема 1.1. (2 год.) Мета та завдання дисципліни «*Особливості розвитку театрально декоративного мистецтва в Україні кінця XIX - XX ст.*». Особливості тематичного плану, характеру практичних занять, самостійної роботи і джерельної бази

Тема 1.2. (2 год.) Провідні концепції розвитку театрально-декоративного західноєвропейського мистецтва кінця XIX – XX ст. і їх вплив на український театр.

Тема 1.3. (2 год.) Народження принципів творення театрального простору вистави в Україні на зламі XIX–XX ст.

Модульний контроль № 1.

Змістовий модуль 2.

ОБЛИЧЧЯ ТЕАТРАЛЬНОГО АВАНГАРДУ В УКРАЇНІ

Тема 2.1. (2 год) Джерела українського театрального авангарду

Тема 2.2. (4 год.) Виставкові проекти 1920-х рр.

Тема 2.3. Театральний конструктивізм у контексті розвитку сценографії і костюму

Модульний контроль № 2.

Змістовий модуль 3.

ОСОБЛИВОСТІ ТЕАТРАЛЬНО-ДЕКОРАЦІЙНОГО МИСТЕЦТВА В УКРАЇНІ ЧАСІВ ТОТАЛІТАРИЗМУ

Тема 3.1. (4 год) Провідні засади оформлення вистави у 1930 – 1950-і рр. Особливості стилістики костюму

Тема 3.2. (2 год.) Політичний театр в Україні (1930–1950-і рр.): генеза і джерела

Модульний контроль № 3.

Змістовий модуль 4

СТАНОВЛЕННЯ Й РОЗВИТОК СЦЕНОГРАФІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ТЕАТРІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX СТ.

Тема 4.1. (2 год.) Роль митців шістдесятників у створенні нової моделі театральної вистави

Тема 4.2. (2 год.) Данило Лідер і народження концептуальної сценографії.

	Тема 4.3. (2 год.) Нова образність костюму у виставах другої половини XX ст. <i>Модульний контроль № 4.</i> Підсумковий контроль – залік.
Система оцінювання	Методи оцінювання: усне опитування, тестові завдання, презентації за фахом, відстеження індивідуальних досягнень/активність в аудиторній роботі, вербальне оцінювання. Форми оцінювання: поточне під час аудиторних занять, семінарське, модульне, семестрове. Шкала оцінювання: оцінювання якості знань студентів здійснюється шляхом поточного та підсумкового контролю (залік) за 100- бальною шкалою, шкалою ECTS, національною 4-х бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Форма контролю та система оцінювання: Загальну кількість балів здобувача вищої освіти формують семестрові бали, отримані з усіх тем змістових розділів (бали, отримані за контрольну роботу (у формі тестування), презентації, наукової або науково-популярної публікації тощо; бали, отримані за виконання самостійного завдання, участі у практичному занятті (колоквиумі), а також бали, які отримані за підсумкову роботу (<i>залік</i>).
Якість освітнього процесу	Всі учасники освітнього процесу дотримуються політики доброчесності і сприяють функціонуванню ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.
Сторінка курсу на платформі Google-classroom	https://meet.google.com/qxm-dckk-zai?authuser=2
Література	Основна: 1. . Несен І.І. Стилiстичнi особливостi театральних костюмiв Анатолiя Петрицького у виставах за мотивами творiв Миколи Гоголя. <i>Актуальнi питання гуманiтарних наук</i>, 2020. № 33. С. 1–10. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/33.215766 2. Nesen I. Stage Costume and Problems of Theatrical Symbolism in Ukraine: Based on the Premiere Performance of Drama «Stone Host» by Lesya Ukrainka in 1914. <i>Linguistics and Culture Review</i>, 2021. № 5 (S4). P. 819–831. DOI: https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS4.1768 3. Несен І.І. Вiйськовий костюм у виставах театрiв України першої половини XX ст. <i>Культура i сучаснiсть</i>, 2021. № 2. С.

- 163–169. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2021.249252>
4. Несен І.І. Жанрові особливості костюму в Театрі корифеїв (1982–1914 рр.). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2021. № 35. С. 82–90. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-3-11>
5. Несен І.І. Сценічний костюм: еволюція змістів у ХІХ ст. (за матеріалами театральних труп під російської частини України). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2021. № 1. С. 53–58. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2021.229550>
6. Несен І. І. Роль костюму у формуванні образу персонажу в Театрі корифеїв (1882–1914 рр.). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2021. № 2. С. 154–158. DOI 10.32461/2226-3209.2.2021.239997
7. Несен І.І. Методи дослідження театального костюма: український досвід. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2022. № 3. С. 114–119. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2022.266089>
8. Несен І.І. Супрематизм у театральних ескізах. *Культура і сучасність*. 2022. № 1. С. 142–147. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/33.215766>
9. Несен І.І. Театральний ескіз в авангарді з погляду фактури (за матеріалами Анатолія Петрицького для балетів «Корсар» і «Червоний мак»). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2022. № 1. С. 90–95. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2022.257456>
9. Несен І.І. Роль українського народного костюма у створенні образів у кінематографі ХХ ст. *Український мистецтвознавчий дискурс*, 2022. № 2. С. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2022.2.6>
10. Несен І.І. Трансформації українського національного вбрання в костюмі драматичного театру ХХ століття. *Український мистецтвознавчий дискурс*, 2022. № 3. С. 70–77. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2022.3.9>
11. Несен І.І. Театральне обличчя шістдесятників: художниця Алла Горська (1929–1970). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2023. № 66. Том 2. С. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-2-14>
12. Iryna I. Nesen (2023). Stylistic Heritage of Ukrainian Avant-Garde Theatrical Costume. *Logos (Lithuania)*. 117. pp. 164–178.
http://www.litlogos.eu/L117/Logos_117_164_178_Nesen.pdf
<https://doi.org/10.24101/logos.2023.82>

13. Несен І.І. Стилiстика оформлення вистави «Правда i кривда» у театральному доробку Алли Горської. *Вiсник НАКККiМ*. 2026. № 1. С. 195–200.

Додаткова:

14. Несен І. Джерела для дослідження сценічного костюму акторів українських театральних труп кінця ХІХ – початку ХХ ст. *Культура i мистецтво: сучасний науковий вимір* : Матеріали ІV міжнародної наукової конференції молодих вчених, аспірантів та магістрантів 3–4 листопада 2020 р. Київ : НАКККiМ, 2020. С. 86-87.

15. Несен І. Костюм театру корифеїв: типи i форми (1882–1914 рр.). Міжнародна науково-практична конференція «*Wissenschaftliche Ergebnisse Und Errungenschaften: 2020*» : м-ли Міжнар. наук.-практ. конф. (25 грудня 2020 р., Мюнхен). Ч. 4. München, 2020. С. 92–96.

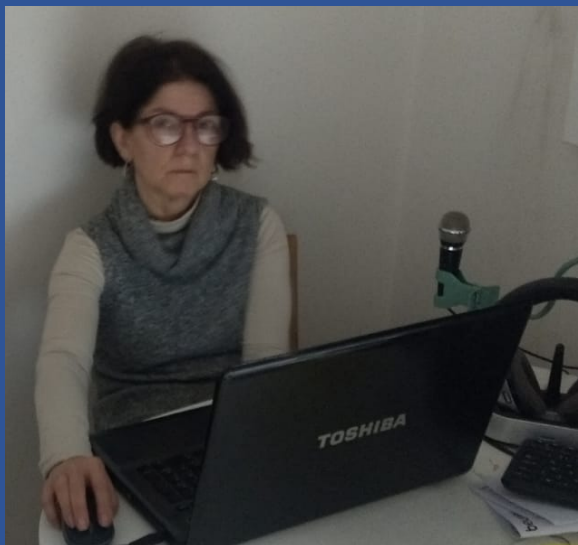
16. Несен І. Проблема змістів i формотворення театального вбрання для п'єс Оскара Вайльда: на прикладі комедії «Як важливо бути серйозним». *Культурологія та мистецтвознавство: точки дотику та перспективи розвитку* : м-ли Міжнар. наук.-практ. конф. (27–28 листопада 2020 р. Венеція), 2020. С. 209–213.

17. Несен І. Сценічний костюм України як чинник театального синтезу. Міжнародна науково-практична конференція «*Гагенмейстерські читання. До 145-річниці від дня народження визначного українського художника-педагога В'ячеслава Розвадовського: тези доп.* Міжнар. наук.-практ. конф. К-ПНУ ім. І. Огієнка (19–20 лист. 2020 р., м. Кам'янець-Подільський). Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А., 2020. С. 45–47.

18. Несен І. Джерела змістів театального костюму авангардних вистав: за образами костюмів балету «Парад» (1917 р.). *Спеціалізовані i мультидисциплінарні дослідження* : м-ли Міжнар. наук.-практ. конф. (11 грудня 2020 р. Амстердам), 2020. С. 94–98.

19. Несен І. Колекціонування театральних стрій: постановка питання. *Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини: актуальні виклики сучасності* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (до 95-річчя заснування Національного заповідника «Києво-Печерська лавра», 23–24 вересня 2021 р., Київ). Київ : Національний заповідник «Києво-Печерська лавра», Асоціація реставраторів

	України, 2021. С. 224–228. 20. Несен І. Театральний костюм авангарду крізь призму формального методу. <i>Мистецтво: метаморфози та дискурси</i> : м-ли Міжнар. наук. конф. (9–10 вересня 2021 р., Київ). Київ : Спринт-Сервіс, 2021. С. 64 – 67. 21. Несен І.І. Ескізи театральних костюмів у творчому доробку Миколи Духновського (1908 – 1999 рр.). <i>Наукова атрибуція творів, експертиза та оцінка культурних цінностей</i> : Матеріали Науково-практичної конференції. 28–29 жовтня 2021 р. Київ: НАКККІМ, 2022. С. 32–34. 22. Несен І. Концептуалізм в українській сценографії та сценічному костюмі. <i>Сучасний культурно-мистецький простір: креативні та інформаційно-комунікативні трансформації</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 21–22 червня 2022 р. М-во культ. та інформ. політики України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ : НАКККІМ, 2022. С. 55-56. 23. Несен І.І. Силует костюму як маркер етнічної традиції й історії стилів. <i>Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір</i> : VIII Всеукраїнська наукова конференція молодих вчених, аспірантів та магістрантів. 7 листопада 2024 року. Київ, НАКККІМ. С. 15–17.
Матеріально-технічне, лабораторне, програмне забезпечення дисципліни	Матеріально-технічне забезпечення: комп'ютер з пакетом відповідного програмного забезпечення (мобільна програма Microsoft Office) з доступом до Інтернету; Інтернет (Wi-Fi); Екран для демонстрації з підключенням до (Wi-Fi); маркерна (магнітна) дошка, папір, маркери (магніти). Аудиторні, семінарські та практичні заняття: <u>Адреса:</u> м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 18, аудиторія 201
Кафедра	Інститут практичної культурології та арт-менеджменту Кафедра мистецтвознавчої експертизи Телефон кафедри: 044 280 6598 Сторінка кафедри на сайті Академії: https://nakkkim.edu.ua/instituti/instituti-institut-praktichnoji-kulturologiji-ta-art-menedzhmentu/kafedra-mistetstvoznavchoji-ekspertizi Е-mail кафедри: artexpert@nakkkim.edu.ua Адреса: вул. Лаврська, 9, корп. 18, м.Київ, 01015, Україна

Викладач:

*Кандидат історичних наук,
доцент, доцент кафедри мистецтвознавчої
експертизи*

НЕСЕН Ірина Іванівна

inesen@dakkkim.edu.ua

Робоче місце: каб. 208, корп.18.